

Haruki Murakami

Ten zuiden van de grens (1992)

door: Rob van Hilten – 7 februari 2009

Net als in de roman van zijn doorbraak, *Norwegian Wood* uit 1987, speelt muziek in *Ten zuiden van de grens* van Haruki Murakami een belangrijke sleutelrol in het ontrafelen van de thematiek van de roman.

De hoofdpersoon van het boek, Hajime, is enig kind, een uitzonderlijke situatie in het naoorlogse Japan waar grote gezinnen de maatstaf zijn. Op school leidt hij daardoor een ietwat geïsoleerd leven. Totdat Shimamoto naast hem wordt geplaatst. Ook zij is enig kind en heeft bovendien een andere beperking: zij heeft een lam been. Hajime en Shimamoto worden dikke vrienden en luisteren dagelijks naar de jazzplaten van de vader van Shimamoto. Favoriete nummers zijn *Pretend* en *South of the border* van Nat 'King' Cole. De altijd stijlvol geklede Shimamoto heeft iets ondoorgroendelijks, als 12-jarig meisje al. Hajime vindt 'Pretend you're happy when you're blue' toepasselijk op haar. Wanneer zij hem een keer bij de arm beetpakt, maakt dit een indruk op Hajime die hij zijn hele leven meedraagt.

Na de lagere school verhuist Shimamoto naar een andere stad en zij verliezen elkaar uit het oog. Tijdens de middelbare school en de universiteit heeft Hajime diverse vriendinnetjes, maar met geen enkele is hij echt gelukkig. Vreemdgaan past in zijn leven. Wanneer hij een keer door de stad loopt, ziet hij voor zich een smaakvol geklede dame die, net als Shimamoto, met haar linker been sleept. Hij volgt haar door de stad naar een koffiehuis waar hij haar observeert. Zij lijkt hem echter niet te zien. Op het moment dat hij haar wil aanspreken, wordt hij tegengehouden door een geheimzinnige man die hem een enveloppe met geld geeft en hem aanraadt haar niet meer te volgen. De vrouw verdwijnt.

Hij ontmoet Yukiko, de dochter van een grote aannemer, en trouwt met haar. Zij krijgen twee kinderen en zijn schoonvader stelt Hajime in staat om twee succesvolle jazzclubs te beginnen. Hij is zo succesvol dat een toonaangevend magazine hem interviewt. Een aantal dagen later zit Shimamoto ineens in de bar. Ze praten maar zij verzoekt hem niet naar haar verleden te vragen. Zo geheimzinnig als zij is gekomen, zo plots verdwijnt zij weer, Hajime in onzekerheid achterlatend. Een paar maanden later bezoekt zij de club opnieuw en verzoekt Hajime mee te gaan naar een rivier in de bergen. Hij stemt toe en bij de rivier strooit Shimamoto de as van haar overleden dochter in het water. Op weg naar huis krijgt Shimamoto een aanval en Hajime weet haar ternauwernood van de dood te redden. Wederom krijgt hij geen antwoord op zijn vragen.

Shimamoto wordt een obsessie voor Hajime en hij besluit, als hij haar weer in de club ontmoet, om met haar mee te gaan naar een vakantiehuis en zijn vrouw te bedriegen. Hun samenzijn is gepassioneerd en Shimamoto belooft hem de volgende dag alles te vertellen. De volgende dag is zij echter verdwenen. Hajime blijft gebroken achter. Ook de enveloppe met geld die hij altijd achter slot en grendel heeft bewaard, is verdwenen. Heeft Shimamoto echt bestaan?

Een regel in het lied South of the border is 'Then she smiled as she whispered mañana (...) cause our tomorrow never came...' Het favoriete jazznummer van Hajime is Star crossed lovers van Duke Ellington. Star crossed lovers zijn geliefden die geen toekomst hebben. Net als 'As time goes by' voor Rick in de film Casablanca, verbiedt Hajime zijn jazzmuzikanten dit nummer nog ooit te spelen.

Ten zuiden van de grens is een prachtig boek dat de lezer met gemengde gevoelens achterlaat. Heeft Shimamoto echt bestaan en zo ja, wat is haar verleden? Waarom regent het altijd als zij opduikt? Waar is de enveloppe met geld? Het is een liefdesverhaal, een thriller, een mystery novel. Het is een boek dat boeit van het begin tot het eind. De beginregels van het Beatlesnummer Norwegian Wood 'I once had a girl, or should I say, she once had me' zijn ook op dit boek van Murakami volledig van toepassing. De obsessieve liefde van een man voor een vrouw beïnvloedt zijn leven, maakt hem blind of laat hem juist zaken zien die niemand anders ziet...